

**kerk
in actie**

Kerk, Kinderen en Armoede

Verslag van een kleinschalig impactonderzoek

Verlag van een kleinschalig impactonderzoek ten aanzien van het project Kerk, Kinderen en Armoede

Sinds 2017 voert Kerk in Actie het project Kerk, Kinderen en Armoede uit. In de maanden oktober en november van 2018 is met interviews een kleinschalig onderzoek uitgevoerd naar de impact (in de betekenis van de uitwerking, invloed of kortweg het effect) van het project tot nu toe, met het oogmerk om uit de praktijk van de voorbije jaren lessen te trekken voor de resterende looptijd van het project.

Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek was om een impressie te geven van het effect van het project ten aanzien van de twee doelstellingen (projectplan 2017-2019):

1. vermindering van armoede onder kinderen (korte termijn: kinderen helpen om hun armoede te doen vergeten en hen mee te laten doen met andere kinderen; lange termijn: de oorzaken van armoede adresseren - de oorzaken van armoede signaleren en invloed uitoefenen op instanties die verandering kunnen aanbrengen);
2. bewustwording van kerken vergroten, met name via diaconieën, dat armoede een probleem is en kerken tools bieden om iets aan de vermindering van armoede onder kinderen te doen.

Werkwijze en verantwoording

Om het effect in kaart te brengen zijn mensen van vijf kerkelijke gemeenten geïnterviewd in

regio's waar de thematiek speelt en die via een activiteit deelnemen aan het project. Daarnaast zijn, om een vergelijking te kunnen maken, vijf kerkelijke gemeenten in zoveel als mogelijk dezelfde regio's geïnterviewd die niet via een activiteit deelnemen aan het project.

Namen en adressen van te interviewen personen zijn voor het merendeel geselecteerd en aangedragen door collega's betrokken bij het project. De gespreksvragen zijn opgesteld in overleg met de projectleider. Van de gesprekken zijn ter plekke aantekeningen gemaakt en op basis daarvan is kort naderhand een verslag gemaakt. De gespreksverslagen zijn geaccordeerd door de geïnterviewden. De gesprekken namen ieder zo'n uur tot anderhalf uur in beslag.

Op basis van de interviews en de onderlinge vergelijking van de kerkelijke gemeenten zijn conclusies getrokken ten aanzien van de twee doelstellingen en aanbevelingen geformuleerd met het oog op de resterende looptijd van het project.

Conclusies en aanbevelingen

Ten aanzien van de **eerste doelstelling** spreken de respondenten van de 5 plekken betrokken bij het project (in meerderheid diaken, diaconaal werker of diaconaal predikant) zich bescheiden uit. Vermindering van armoede wordt niet zozeer als effect gezien, als wel verlichting van de negatieve effecten ervan voor de kinderen die bereikt worden (in totaal zo'n 700 kinderen).

Op een aantal plekken worden de waargenomen oorzaken (eenoudergezinnen, schulden, situatie van vluchteling zijn, verstandelijke beperking, ziekte, werkloosheid en in mindere mate werk dat te weinig oplevert) geadresseerd bij de burgerlijke gemeente, vaak in het contact met een wethouder.

De respondenten van de 5 plekken niet betrokken bij het project spreken zich op soortgelijke wijze uit (in totaal worden er zo'n 1700 kinderen bereikt. Daar worden op een tweetal plekken oorzaken geadresseerd bij de burgerlijke gemeente. Opvallend is dat in een van de plaatsen het fenomeen van kinderen in armoede met ouders die werken, 'werkende armen', sterker wordt waargenomen. Een verklarende factor lijkt het voedselloket te zijn, waar men dit scherp onder ogen zegt te krijgen. Op de andere plekken (betrokken en niet betrokken) wordt het duidelijk minder waargenomen, mogelijk omdat het daar minder zichtbaar is.

Ten aanzien van de **tweede doelstelling** spreken de respondenten van de 5 plekken betrokken bij het project zich ook bescheiden uit. Waarneming en bewustwording van de thematiek wordt wel waargenomen op het moment van het lopen van een actie, maar zakt volgens de respondenten daarna weer snel weg. Met name de actie van de vakantietas wordt gewaardeerd als een laagdrempelige en overzichtelijke actie die snel grote betrokkenheid in een gemeente op gang kan brengen. Het duidelijke stappenplan bij de actie wordt geprezen. Op een aantal plekken wordt

gevraagd om meer van dit soort acties. In een van de plaatsen is men sinds kort bekend geraakt met het netwerk Kerk, Kinderen en Armoede en stelt men voor om meerdere van dit soort acties over het jaar heen te houden om de aandacht vast te houden.

Wat tools betreft om iets te doen wordt de stimuleringsbijdrage ook gewaardeerd, het maakt het vaak mogelijk om iets extra's te doen en men ervaart het als stimulans en waardering. Bij een van de geïnterviewden klinkt expliciet de aanbeveling om hiermee door te gaan.

Wat tools betreft wordt de website door respondenten sterk gewaardeerd als een plek waar informatie en mogelijkheden tot handelen te vinden zijn.

De respondenten van de 5 plekken niet betrokken bij het project spreken zich ook bescheiden uit wat het bewerken van bewustwording betreft. Op één plek wordt de vrees uitgesproken dat we ons bewegen naar een samenleving waarin een economie van liefdadigheid erbij lijkt te gaan horen. Elders spreekt men ten aanzien van dit punt de behoefte uit dat Kerk in Actie meer inzet op verdieping met een vraag als 'Waar willen we als samenleving heen?' Gelieerd daaraan klinkt ook de aanbeveling om landelijk een kerkelijk statement te laten horen in de trant van 'Hoe kan dit in een welvarend land als Nederland?' Dit raakt aan de aanbeveling op de bij het project betrokken plek om armoede aan te kaarten bij de landelijke politiek.

Wat de **trekkers en dragers** van de activiteiten betreft (zowel van de bij het project betrokken als de (nog) niet betrokken respondenten), is het merendeel diaken. Predikanten zijn vaak zijdelings bij een project betrokken, ze zijn dan op de hoogte van een activiteit. In een plaats is de diaconale predikant de trekker en drager, maar hij ervaart afstand ten opzichte van de andere predikanten. Omdat het diaconaat behartigd wordt door een 'specialist', lijkt het

volgens de diaconale predikant alsof men zich ervan ontslagen acht. In een andere gemeente zijn de beide predikanten nauw betrokken bij de activiteit. Opvallend is dat op de (nog) niet betrokken plekken een predikant op twee plekken een initiërende rol speelt of poogt te spelen en op een plek een stimulerende. Wanneer een predikant erbij betrokken is (zowel op plekken waar men al of niet bij het project betrokken is), blijkt dit een positief effect te hebben in de doorwerking naar de gemeente toe.

Het is opvallend wat in de gesprekken het woord '**netwerk**' oproept. Een aantal van de respondenten van de 5 plekken betrokken bij het project, hoort voor het eerst dat ze deel uitmaken van een 'netwerk'. Het is duidelijk dat voor de respondenten met een 'netwerk' een zekere interactiviteit samenhangt: het kunnen achterhalen wie er verder deelnemen; of er kerkelijke gemeenten in de buurt bij betrokken zijn en of er ideeën en praktijken uitgewisseld kunnen worden. Het is duidelijk dat men hoopt op een verdere invulling van een 'netwerk'. De respondenten bevelen dat ook duidelijk aan. Door een aantal wordt met het oog op de werkbaarheid ook een verdeling in regio's van het 'netwerk' gesuggereerd. In één plaats wordt in dit verband ook de suggestie gedaan om eens te denken aan een concept dat je regionaal samen met anderen zou kunnen opzetten. Op grotere schaal kun je vaak wat meer. Daar wordt ook de suggestie gedaan om 'van

buiten' input te kunnen leveren aan het netwerk. Nu is de input vooral beperkt tot wat er vanuit Kerk in Actie op de website wordt gezet. De aanbeveling om het idee van een 'netwerk' verder in te vullen wordt eigenlijk ook gedaan door een aantal respondenten van de plekken waar men nog niet via een activiteit bij het netwerk betrokken is, wel van het 'netwerk' vernomen heeft of er in het interview van hoort. Bij een iemand wordt er wel de kanttekening gemaakt dat er voor gewaakt moet worden dat de gewenste interactiviteit niet nog extra belastend gaat werken voor een afnemend aantal vrijwilligers.

Overigens is men opvallend positief over wat het 'netwerk' nu al is. Men spreekt uit dat betrokkenheid bij het 'netwerk' steun biedt en stimulant. Het wordt een impuls voor de kerkelijke gemeente genoemd, omdat de thematiek van kinderen in armoede benoemd wordt en er iets concreets te doen is. Het geeft inspiratie en het helpt om invulling te geven aan het diaconaat. Een van de plaatsen heeft, toen men ervan hoorde, gelijk aangegeven, zonder dat men via een activiteit betrokken is, erbij te willen horen.

Iedereen (betrokken en niet betrokken) waardeert het eigenlijk als zeer positief dat **Kerk in Actie** middels het **project Kerk, Kinderen en Armoede** de aandacht vestigt op de thematiek van kinderen in armoede. Dat zoiets er alleen al is werkt, zo blijkt uit de reacties, stimulerend en ondersteunend.

Bekijk alle beschikbare informatie op
www.kerkinactie.nl/kinderenenarmoede